

ρα μου, και να τον πείσει να πάει να μιλήσει για μένα στον πατέρα της Λουσίνας. Ω, Μάριε έγωιστή! Ω άσπλαχνε Κατιλίνα! Ω κακούργε Σύλλα! Ω άπιστε Γαλαλόνα! Ω προδότη Βελίδο! κι Ω Ίουλιανέ παραβάτη και Ίούδα πλεονέκτη! Προδότη, άσπλαχνε, μοχθηρέ κι άπιστε! Τι κακό σου είχε κάνει τούτος ο δύστυχος άνθρωπος που με τόση εμπιστοσύνη σου φανέρωσε όλα τα μυστικά κι όλην την εύτυχία της καρδιάς του; Ποιά προσβολή σου έκανα; ποιá λόγια σου είπα, ή ποιές συμβουλές σου έδωσα, που να μην ήτανε μονάχα για το καλό σου και την υπόληψή σου; Όμως, γιατί να παραπονιέμαι, αλίμονό μου! αφού είναι βέβαιο πως, όταν οι δυστυχίες μας παίρνουν το δρόμο τους κ' έρχονται από ταστέρια, έτσι καθώς κατεβαίνουν από ψηλά με όρμη και μανία, δεν υπάρχει καμιά δύναμη άπάνω στη γη που να τις κρατήσει, κι ούτε ανθρώπινη εύφυία που να μπορεί να τις προλάβει; Ποιός θα μπορούσε να φανταστεί πως ο Δόν Φερνάντος, — άνθρωπος από τέτοιο μεγάλο σόϊ, με τόσες χάρες, υποχρεωμένος από τις τόσες μου υπηρεσίες, και που είχε τη δύναμη να αποκτήσει το κάθε τι που θέλα του ζητήσει: ο έρωτικός του πόθος, όπου και να βρισκότανε, — θα πάθαινε μιá τέτοια μανία για να μου πάρει έμένα το μονάκριβό μου πρόβατο, που κι αυτό δεν το είχ' ακόμα αποκτήσει; Όμως άς άφήσουμε αυτές τις άσκοπες κι άνώφελες σκέψεις καταμέρος, κι άς ξαναδέσουμε το κομμένο νήμα της θλιβερής μου ιστορίας.

Ο λόγος μου λοιπόν είναι πως, βρισκοντας ο Δόν Φερνάντος πως ή παρουσία μου του ήταν εμπόδιο για να βάλει σ' εφαρμογή το άπιστο και κακό σχέδιό του, αποφάσισε να με στείλει στο μεγαλύτερό του τον αδερφό, με την πρόφαση να πάω να ζητήσω χρήματα για να πληρώσει έξη άλογα, που επέτηδες, μόνο και μόνο για να με απομακρύνει, και να μπορεί καλύτερα να προχωρήσει προς τον καταραμένο σκοπό του, τα είχε αγοράσει ίσια ίσια την ήμερα που μου προσφέρθηκε να μιλήσει του πατέρα μου και μου είπε να πάω εγώ να του φέρω τα χρήματα. Μπορούσα εγώ να προλάβω αυτήν την προδοσία; Μπορούσε να μου περάσει καν από τη φαντασία μου; Όχι, βέβαια! το έναντίο, προσφέρθηκα με πολύ ποθυμία να φύγω άμέσως, εύχαριστιμένος καθώς ήμουν για την καλή άγορά που είχε κάνει. Έκείνο το βράδι μιλήσα με τη Λουσίνα, και της είπα το τι εί-

χαμε αποφασίσει με το Δόν Φερνάντο, και πως να έχει σταθερή πίστη πως σύντομα ήθελα πραγματοποιηθούν οι καλοί μας και δίκαιοι πόθοι. Εκείνη μου είπε — άλλο τόσο άνώποτη για την προδοσία του Δόν Φερνάντου, όσο και γώ, — να προσπαθήσω να ξαναγυρίσω το γρηγορότερο, γιατί είχε την ιδέα πως δε θάργυσε περισσότερο να γίνει ή επιθυμία μας, παρότι ήθελ' άργήσει ο πατέρας μου να μιλήσει στο δικό της. Δεν ξέρω από τι ήτανε' μα μόλις μου είπε αυτόν το λόγο, γέμισαν τα μάτια της δάκρυα, κ' ένας κόμπος της δέθηκε στο λαιμό της. που δεν την άφινε να είπει μηδ' μιá λέξη από τα όσο πολλά μου φάνηκε πως ήθελε ακόμα να μου είπει. Αυτό το πράμα μ' έβαλε σε μεγάλη άπορία, γιατί ποτέ ίσαμε τότε δεν την είχα ιδεί να το παθαίνει' πάντοτε μιλούσαμε, όσες φορές ήθελε μ'ς το έπιτρέψει ή καλή τύχη και ή επιτηδειότητά μου, με πολλή χαρά κ' εύχαρίστηση, δίνας να κατατεύουε ποτές στις όμιλιες μας δάκρυα, στεναγμούς, ζήλιες κι άνησιγίες. Εγώ δεν έκανα άλλη. παρ' να δοξάσω την τύχη μου και τους ουρανοός, που μου την είχανε χαρίσει. Ύμνούσα την όμορφιά της και θαύμαζα το πνεύμα της και την ψυχή της. Αυτή πάλι μου τα ξεπλήρωνε όλ' αυτά, παινεύοντας όσα δικά μου, στα έρωτεμένα της τα μάτια της φαινότουσαν άξια για παίνεμα. Μαζί μ' αυτό μιλούσαμε για χίλια μικροπράματα και μικροίσπορίες για τους γειτόνους μας και τους γνωστούς μας: και όλο μου το θάρρος που έπαιρνα μαζί της, ήτανε να της άρπάξω σχεδόν με τη βία ένα από τα ώραϊα και λευκά της χέρια, και να το φέρνω στο στόμα μου, όσο περισσότερο μάφιναν τα στενά κάγκελα που μ'ς χώριζαν. Όμως το τελευταίο βράδι, πριν από τη θλιβερή μέρα του μισεμού μου, έκλαψε κι άναστέναξε ή Λουσίνα, κ' έφυγε, και μάσις άνήσνηο και ταραγμένο, και κατατοουαγμένο που την είχα ιδεί σ' ένα τέτοιο άσυνήθισο γιαυτόν έξεσπασμα πόνου κι άδυναμίας. Όστόσο, για να μην καταστρέψω τις έλπίδες μου, τα έριξα όλα στη δύναμη της αγάπης που μου είχε, και στον πόνο που φέρνει ο χωοισμός πάντοτε σε κεινούς που άγαπιούνται. Τέλος, έφυγα θλιμμένο και συλλογισμένος, με την ησυχία νιομάτη από σαντασιές και υποψίες, δίγως να ξέσω τι σανταζόμουνα κ' υποπτευόμουνα: σ' αναό σνιαδία, που ποουπνούσαν τη θλιβερή μοίρα και συμφορά που με περιέμενε.

Έφτασα στο μέρος όπου ήμουνα σταλιμένος:

ἔδωσα τὸ γράμμα στὸν ἀδερφὸ τοῦ Δὸν Φερνάντου, ὁ ὁποῖος μὲ δέχτηκε μὲ πολλὴ προθυμία, μὰ δὲ μ' ἄφισε μὲ τὴν ἴδια προθυμία νὰ ξαναφύγω· γιατί μοῦ παράγγειλε νὰ περιμένω πρὸς μεγάλη μου λύπη, ὄχτῶ μέρη, καὶ σὲ μέρος, ὅπου νὰ μὴν μπορούσε νὰ με ἰδεῖ ὁ πατέρας του, ὁ δούκας· γιατί τοῦ ἔγραφε, λέει, ὁ ἀδερφός του, νὰ τοῦ σταλθεῖ ἓνα ὠρισμένο ποσό, δίχως νὰ τὸ ξέρει ἐκεῖνος. Κι ὅλ' αὐτὰ ἦτανε πονηριῆς τοῦ ἄπιστου Δὸν Φερνάντου· γιατί δὲν τοῦ ἔλειπαν τοῦ ἀδερφοῦ του τὰ χρήματα καὶ μπορούσε νὰ με στείλει πίσω ἀμέσως. Αὐτὴ ἡ παραγγελιὰ καὶ προσταγὴ μ' ἔφερε σὲ σημεῖο νὰ σκεφτῶ νὰ μὴν ὑπακούσω — τόσο μοῦ φαινότανε ἀδύνατο νὰ ὑποφέρω τὴ ζωὴ, ὅλες αὐτὲς τὶς ἡμέρες, μακριὰ ἀπὸ τὴ Λουσίτα, καὶ μάλιστα καθὼς τὴν εἶχα ἀφίσει στὴ θλίψη ποὺ σὰς διηγῆθηκα. Μολοντοῦτο βρήκα τὴ δύναμη νὰ ὑπακούσω σὰν καλὸς ὑποταχτικός, ἂν καὶ καταλάβαινα πὼς αὐτὸ θὰ γινότανε μὲ ζημιά τῆς υἰείας μου καὶ τῆς ἡσυχίας μου. Ὡστόσο, ἀπάνω στὶς τέσσερες μέρες ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ μου, ἦρθε ἓνας ἀνθρωπος, καὶ μοῦ ἔφερε ἓνα γράμμα ποὺ ἀπὸ τὸ πανώγραμμά του κατέλαβα ἀμέσως πὼς ἦτανε τῆς Λουσίτας· γιατί εἶδα τὸ γράψιμό της. Τὸ ἄνοιξα ἀνήσυχος καὶ τρομαγμένος, βάζοντας μὲ τὸ νοῦ μου πὼς κάποια σπουδαία αἰτία ἔπρεπε νὰ τὴν εἶχε ἀναγκάσει νὰ μοῦ γράψει τόσο μακριὰ, ἀφοῦ κι ὅταν ἦμουν κοντὰ της πολὺ σπάνια συνήθιζε νὰ τὸ κάνει. Ρώτησα, προτοῦ νὰ τὸ διαβάσω, τὸν ἀνθρωπο ποὺ τ' ἔφερε, νὰ μοῦ εἶπει ποιὸς τοῦ τὸ εἶχε δωσμένο καὶ πόση ὥρα ἔκανε γιὰ νὰρθεῖ. Μοῦ ἀποκρίθηκε πὼς περνώντας κατατύχη σ' ἓνα δρόμο τῆς πολιτείας, τὸ μεσημέρι, εἶδε μὴ πολὺ ἄμορφη κυρία νὰ τονὲ φωνάζει ἀπὸ ἓνα παράθυρο, μὲ τὰ μάτια γυμμάτα δάκρια, καὶ νὰ τοῦ λέει βιαστικὰ βιαστικὰ: «Ἀδερφέ μου, ἂν εἶσαι χριστιανός, καθήκον φαίνεσαι, σὲ παρακαλῶ, γιὰ τὸνομα τοῦ Θεοῦ, νὰ πᾶς γρήγορα γρήγορα αὐτὸ τὸ γράμμα στὸ μέρος καὶ στὸ πρόσωπο ποὺ λέει τὸ πανώγραμμά, καὶ ποῦνα· καὶ τὰ δυὸ πολὺ γνωστά· θὰ κάνεις ἔτσι ἓνα μυστήριον γιὰ τὴν ψυχὴ σου. Καὶ γιὰ νὰ μὴ σὲ δυσκολέψει τίποτα στὸ δρόμο σου, πάρε αὐτὰ ποὺ εἶναι μέσα σὲ τοῦτο τὸ μαντήλι» — Καὶ μ' αὐτὰ τὰ λόγια μοῦ ἔριξε ἓνα μαντήλι ἀπὸ τὸ παράθυρο, ὅπου ἦτανε δεμένα ἑκατὸ γούσια καὶ τοῦτο τὸ χρυσὸ δαχτυλίδι ποὺ σοσοῦ, μαζί μ' αὐτὸ τὸ γράμμα ποὺ σοῦ ἔδωσα. Κι ἀμέσως, δίχως νὰ περιμένει ἀπάντησή μου

ἔφυγε ἀπὸ τὸ παράθυρο, ἀφοῦ ὅμως πρῶτα με εἶδε πὼς πήρα ἀπὸ χάμω τὸ γράμμα καὶ τὸ μαντήλι, καὶ με εἶδε ποῦ τῆς ἔγνεθα πὼς θὰ ἔκανα ἐκεῖνο ποὺ μοῦ εἶχε ζητήσει. Βλέποντο λοιπὸν πὼς ἦμουν τόσο καλὰ πληρωμένος γιὰ τὸν κόπο ποῦθ' ἔλα κάμω γιὰ νὰ σοῦ τὸ φέρω, καὶ ξέροντας ἀπὸ τὸ πανώγραμμά πὼς ἦτανε τὸ γράμμα γιὰ τὴν εὐγενεῖά σου, ποῦ τόσο καλά, κύριέ μου, σὲ γνωρίζω, — καὶ σπρωγμένος ἐπίσης ἀπὸ τὰ δάκρια ἐκείνης τῆς ἄμορφης κυρίας, ἀποφάσισα νὰ μὴν τὸ ἐμπιστευτῶ σ' ἄλλο πρόσωπο, παρὰ νὰ ἔρθω ἀτὸς μου νὰ σοῦ τὸ δώσω. Καὶ σὲ δεκαεξὶ ὥρες ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ μοῦ τὸ ἔδωσε, ἔκανα τὸ δρόμο ποὺ εἶναι, καθὼς ξέρεις, δεκαοχτὼ λεῦγες».

Ὅλην τὴν ὥρα ποὺ μοῦ μιλοῦσε ὁ πιστὸς ἀγγελιοφόρος, ἐγὼ στεκόμουν καὶ τὸν ἄκουγα σὰν κρεμασμένος ἀπὸ τὰ λόγια του, ἐνῶ τὰ πόδια μου ἔτρεμαν σὲ τρόπο ποὺ μόλις κατόρθωνα νὰ κρατηθῶ ὄρθιος. Τέλος, ἄνοιξα τὸ γράμμα, κ' εἶδα ποῦ ἔλεγε τοῦτα τὰ λόγια:

«Τὴν ὑπόσχεση ποὺ σοῦ ἔδωσε ὁ Δὸν Φερνάντος πὼς θὰ μιλήσει τοῦ πατέρα σου γιὰ νὰ μιλήσει τοῦ δικοῦ μου, τὴν πραγματοποιήσε περισσότερο κατὰ πὼς τοῦ ἔκανε εὐχαρίστηση, παρὰ κατὰ τὸ δικό σου τὸ συμφέρον. Μάθε, κύριέ μου, πὼς μὲ ζήτησε ὁ ἴδιος γιὰ γυναῖκα του· καὶ πὼς ὁ πατέρας μου, θαμπωμένος ἀπὸ τὸ ἀρχοντῆλίκι τοῦ Δὸν Φερνάντου, ποὺ τονὲ θεωρεῖ γιὰ πολὺ καλύτερη τύχη ἀπὸ σένα, δέχτηκε τὴν πρότασή του· καὶ τὸ πρᾶμα εἶναι τόσο σοβαρό, ποὺ ὕστερ' ἀπὸ δυὸ μέρες εἶναι νὰ γίνουν οἱ γάμοι μας — τόσο μυστικά, καὶ τόσο μοναχικά, ποὺ οἱ μόνοι μάρτυρές μας θὰ εἶναι οἱ οὐρανοὶ καὶ μερικὸι ἀνθρωποὶ τοῦ σπιτιοῦ. Μπορεῖς νὰ φανταστῆς σὲ ποιά κατάσταση βρίσκομαι· ἂν πρέπει νὰ ἔρθεις ἐδῶ, ἀποφάσισέ το μονάχος σου· κι ἂν σ' ἀγαπῶ ἢ ὄχι, θὰ τὸ καταλάβεις ἀπὸ τ' ἀποτελέσματα ὅλης αὐτῆς τῆς ἱστορίας. Ὁ Θεὸς νὰ δώσει νὰ φτάσει τούτη ἡ σημείωση στὰ χέρια σου, προτοῦ νὰ βρεθῆι τὸ δικό μου ἀναγκασμένο νὰ ἐνοθεῖ μ' ἐκείνου, ποὺ τόσο κακὰ ξέρει νὰ κρατᾶι τὸ λόγο του καὶ τὴ φιλία του».

Αὐτὰ ἦτανε στὴν οὐσία τους τὰ ὅσα ἔγραφε τὸ γράμμα, κι αὐτὰ ποὺ μ' ἔκαναν ἀμέσως νὰ φύγω ἀπὸ κεῖ, δίχως νὰ περιμένω μηδὲ ἀπάντηση καμιά, μηδὲ χημάτια· γιατί εἶχα καταλάβει πὰ πολὺ καλά, πὼς ὄχι γιὰ ἄλογα ποῦθ' ἔλε νὰγοράσει, παρὰ γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ικανοποιήσῃ τὶς ἐπιθυμίες του, μὲ εἶχε στείλει ὁ Δὸν

Φερνάντος στον αδερφό του. 'Η λύσσα πού με είχε πιάσει έναντιο του Φερνάντου, και, μαζί, ό φόβος μήπως χάσω τὸ θησαυρὸ πού ὕστερ' ἀπὸ τῶσων χρόνων ἀφοσίωση και λαχτάρα εἶχα κερδίσει, μοῦ ἔδωσαν φτερά· ἔτσι πού ἔφτασα πετώντας, τὴν ἄλλη μέρα, τὸν τόπο μου, ἴσια ἴσια σὲ κατάλληλη ὥρα και στιγμῆ, γιὰ νὰ πάω νὰ μιλήσω μὲ τὴ Λουσίντα. Κράτησα μυστικὸ τὸν ἐρχομὸ μου, κι ἄφισα τὸ μουλάρι πού εἶχα καθαλήσει, στὸ σπίτι τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου πού μοῦ εἶχε φέρει τὸ γράμμα· και τὸ θέλησε ἡ καλὴ τύχη και τὴ βρῆκα τὴ Λουσίντα νὰ μὲ περιμένει πίσω ἀπὸ τὰ κάγκελα πού εἶχανε τόσες φορὲς σταθεῖ μάρτυρες τοῦ ἔρωτά μας. 'Η Λουσίντα μὲ γνώρισε ἀμέσως κι ἀμέσως τὴν ἐ γνώρισα και γώ· μὰ ὅχι ὅπως ἔπρεπε νὰ μὲ γνώρισει και νὰ τὴ γνωρίσω. "Ὁμως, ποιὸς μπορεῖ σ' αὐτὸν τὸν κόσμον νὰ καυχηθεῖ πὼς κατόρθωσε νὰ μπεῖ μέσα στὸ χάος τῶν στοχασμῶν και νὰ γνωρίσει τὸν ἄστατο χαρακτήρα μιᾶς γυναίκας; Κανένας βέβαια. Τέλοσπάντων, μόλις μὲ εἶδε ἡ Λουσίντα, μοῦ εἶπε: «Καρδένιε, γιὰ νύφη μ' ἔχουνε ντύσει· μὲ περιμένουνε κιάλας στὴ σάλα ὁ Δὸν Φερνάντος, ὁ προδότης, κι ὁ πλεονέκτης ὁ πατέρας μου, μαζί μ' ἄλλους μάρτυρες, πού θὰ ἰδοῦνε καλύτερα τὸ θάνατό μου, παρὰ τὸ γάμο μου. Μὴν ταράξειςαι, φίλε μου, μόνε φρόντισε νὰρθεις και σὺ σ' αὐτὴν τὴ θυσία, πού ἂν δὲν μπορέσουν οἱ λόγοι μου νὰ τὴν ἐμποδίσουν! κρατῶ κρυμμένο ἓνα μαχαίρι πού θὰ μὲ προστατέψει ἀπὸ μεγαλύτερη βία, δίνοντας τέλος στὴ ζωὴ μου, κι ἀπόδειξη γιὰ τὴν ἀγάπη πού εἶχα κ' ἔχω γιὰ σένα.»

Τῆς ἀποκρίθηκα ταραγμένος και βιαστικά, ἀνήσυχος μήπως δὲ μοῦ μείνει πιά καιρὸς γιὰ νὰ τῆς ἀπαντήσω: «"Ἄμποτε, σεniora, τὰ ἔργα σου νὰ βγάλουν ἀληθινὸς τοὺς λόγους σου· γιατί ἂν ἐσὺ κρατεῖς μαχαίρι, δίκιοπο γιὰ νὰ μείνεις πιστὴ στὸν ἔρωτά σου, ἐγὼ κρατῶ ἐδῶ ἓνα σπαθὶ γιὰ νὰ σὲ ὑπερασπίσω ἢ γιὰ νὰ σκοτωθῶ, ἂν ἤθελε μᾶς σταθεῖ ἐνάντια ἢ τύχη». Δὲν πιστεύω πὼς πρόφτασε νὰ τῶκούσει· ὄλ' αὐτὰ τὰ λόγια, γιατί ἄκουσα πού τὴν φώναζαν βιαστικά νὰ πάει πού τὴν περίμενε ὁ ἀρραβωνιαστικὸς τῆς. Πλάκωσε τότε μεμᾶς ἡ νύχτα τῆς δυστηχίας μου· βυθίστηκε ὁ ἥλιος τῆς χαρᾶς μου· ἀπόμειναν τὰ μάτια μου δίχως φῶς κι ὁ νοῦς μου δίχως λογικὸ. Δὲν τὸ ἀποφάσιζα νὰ μπῶ μὲς στὸ σπίτι τῆς, μὰ οὔτε και γι' ἄλλου πούθενά μποροῦσα νὰ τὸ κουνήσω. "Ὁμως μὲ τὴ σκέψη πόσο ἀναγκαία ἦταν ἡ παρουσία

μου γιὰ ὅσα θὰ μπορούσαν νὰ γίνουν σὲ κείνη τὴν περίσταση, ἔσφιξα τὸν ἑαυτὸ μου ὅσο μποροῦσα περισσότερο, και μπῆκα στὸ σπίτι τῆς. Και καθὼς γνώριζα πολὺ καλά ὅλες τὶς πόρτες πού και τὰ περάσματά του, και χάρη στὴν ταραχὴ και τὴ φασαρία πού ἦταν ἐκεῖ μέσα, κατόρθωσα νὰ τρυπώσω μέσα δίχως νὰ μὲ καταλάβει κανένας. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἔφτασα κρυφὰ σ' ἓνα βαθούλωμα πού σχηματιζόταν ἀπὸ ἓνα παράθυρο μέσα στὴ σάλα τὴν ἴδια και πού τὸ σκέπαζαν οἱ δυὸ μπερντέδες· ἔτσι, πού μποροῦσα κ' ἔβλεπα ἀνάμεσα ἀπὸ δαύτους, χωρὶς νὰ μὲ βλέπει κανένας, ὅλα ὅσα γινόντουσαν ἐκεῖ μέσα. Ποιὸς θὰ μπορούσε τώρα νὰ εἶπει τὸ πόσο σπαρταροῦσε ἡ καρδιά μου τὴν ὥρα πού στεκόμουν ἐκεῖ πίσω, ποιὸι στοχασμοὶ μοῦ πέρασαν ἀπὸ τὸ κεφάλι, ποιὰ σχέδια ἔκανα; Γιατὶ ἦτανε τόσα και τέτοια, πού μήτε λέγονται και μήτε εἶναι καλὸ νὰ εἰπωθοῦνε. Εἶναι ἀρκετὸ νὰ ξέρετε πὼς ὁ γαμπρὸς μπῆκε στὴ σάλα δίχως κανέναν ἄλλο στολισμὸ ἀπὸ τὰ συνηθισμένα ροῦχα πού συνήθιζε πάντα νὰ φορεῖ. Εἶχε μαζί του γιὰ κουμπάρο ἓναν ξάδερφο τῆς Λουσίντας, και δὲν ἦτανε κανένας ἄλλος μέσα σ' ὄλην τὴ σάλα ἐξὸν ἀπὸ τοὺς ὑπηρετὲς τοῦ σπιτιοῦ. "Υστερ' ἀπὸ λίγην ὥρα βγήκε ἀπὸ ἓνα γειτονικὸ δωμάτιο ἡ Λουσίντα, πού τὴ συνόδευαν ἡ μητέρα τῆς και δυὸ κορίτσια τοῦ σπιτιοῦ, ντυμένη και στολισμένη ὅπως ταίριαζε στὴ σειρά τῆς και τὴν ὁμορφιά τῆς, κι ὅπως τὸ ἀπαιτοῦσε τὸ καλὸγοῦστο κ' ἡ ἐπίσημη ὥρα. 'Η ταραχὴ κ' ἡ ἀγωνία ὅπου βρισκόμουν ἀδὲ μ' ἄφισαν νὰ ἰδῶ και νὰ προσέξω τὶς λεπτομέρειες τῆς φορεσιᾶς τῆς· παρατήρησα μόνον τὰ χρώματα, πού ἦταν ἀνοιχτὸ κόκκινο κι ἄσπρο, και τὰ λαμποκοπήματα ἀπὸ τὰ πετράδια και τὰ χρυσαφικὰ πού στόλιζαν τὸ κεφάλι τῆς κι ὅλα τῆς τὰ φορέματα· μὰ ὄλ' αὐτὰ τὰ ξεπερνοῦσε ἡ θαυμαστὴ ὁμορφιά τῶν πλούσιων και ξανθῶν τῆς μαλλιών πού σκόρπιζαν περισσότερη λάμψη παρὸ τὰ πολύτιμα πετράδια μαζί μὲ τὰ τέσσερα δαυλιὰ πού ἔκαιγαν μὲς στὴ σάλα. "Ὁ θυμητικὸ, ἐχθρὸ θανάσιμῃ τῆς ἡσυχίας μου! Γιὰ ποιὸ λόγο τώρα νάναυθμαί τὴν ἀσύγκριτη ὁμορφιά ἐκείνης τῆς λατρευτῆς μου ἐχθρᾶς; Δὲ θὰ εἶναι καλύτερο, σκληρὸ θυμητικὸ, νὰ μοῦ φέρνεις πίσω στὴ φαντασία μου τὸ τί ἔκανε κείνη τότε, ἔτσι πού μιὰ τέτοια φανερὴ προσβολὴ και καταφρόνια νὰ μὲ κάνει νὰ γυρέψω, ἂν ὅχι νὰ πάρω ἐκδίκηση, τοῦλάχιστο νὰ βάλω τέλος στὴ ζωὴ μου; Μὴ βαρθεῖτε, κύριοί μου, πού μ' ἀκούτε νὰ βγαίνω κά-

θε λίγο από τη διήγησή μου γιατί ή συμφορά μου δεν είναι από κείνες που μπορούν ή που πρέπει να είπωθούν με λίγα λόγια και στο πόδι· και το παραμικρό περιστατικό της μου φαίνεται μένα πως είναι σπουδαίο κι αξίο πλατειάζ ομιλίας.

Σ' αυτό του άποκριθήκε ο παπάς, πως όχι μόνο δε βαριόντουσαν καθόλου να τον άκούγνε, παρά και πως τους έκαναν μεγάλη εύχαρίστηση οι λεπτομ ρειες που τους διηγότανε· γιατί ήτανε, λέει, τέτοιες, που δεν έπρεπε να παρασιωπηθούνε, και που άξιζαν να τις προσέξει κανένας όσο και την καθαντό διήγηση.

— Λοιπόν, έξακολούθησε ο Καρδένιος, αφού μαζεύτηκαν όλοι στη σάλα, μπήκε μέσα κι ο παπάς της ένορίας· κι όταν, παίρνοντάς του δυό από το χέρι, για να κάνει εκείνο που προσπάξει ή θρησκεία, είπε: «Θέλεις, κυρία Λουσίνα, τον κύριο Δόν Φερνάντο, που βρίσκεται εδώ κοντά σου, για νόμιμο σύζυγό σου, όπως όρϊζει ή άγια μητέρα μας Έκκλησία;»: εγώ έβγαλα ολάκερο το κεφάλι μου και το λαιμό μου από ανάμεσα από τους μπερντέδες, και στάθηκα με τεντωμένα τάφτια και τρικυμισμένη την ψυχή για νακούσω τι ήθελ' άποκριθεί ή Λουσίνα, περιμένοντας από την άπάντησή της την άπόφαση του θανάτου μου ή την έπιβεβαίωση της ζωής μου. «Ω, γιατί δεν είχα τη δύναμη να πεταχτώ έξω εκείνη τη στιγμή, και να φωνάξω: «Α, Λουσίνα, Λουσίνα! προσέξε τί κάνεις, στοχάσου το τί μου χρωστάς έμένα, θυμήσου πως είσαι δική μου και πως δεν μπορείς να γίνεις άλλουνού! Λογάριασε πως το να πεις έσύ το "ναί", και το να πεθάνω πράματα που θα γίνουν την ίδια στιγμή! Α, προδότη Δόν Φερνάντε! κλέφτη της εύτυχίας μου, θάνατε της ζωής μου! τί θέλεις, τί ζητάς; Στοχάσου πως δεν μπορείς να κάνεις για στανικά αυτό που έπιθυμείς· γιατί ή Λουσίνα είναι ή γυναίκα μου, και γώ είμαι ο άντρας της!» Α λωλός που είμαι! Τώρα που βρίσκομαι μακριά από τον κίνδυνο, λέω πως έπρεπε να κάνω εκείνο που δεν έκανα! Τώρα που άφρισα να μου κλέψουν της καρδιάς μου το θησαυρό, κάθομαι και καταριέμαι τον κλέφτη, που θα έπρεπε να τον είχα εκδικηθεί, αν είχα τόσο κουράγιο να το κάνω, όσο έχω τώρα για να κλαίγομαι! Ωστε λοιπόν, αφού τότε στάθηκα αναντρος κ' ήλίθιος, άς πεθάνω τώρα ντροπιασμένος, μετανοημένος και τρελός.

Στεκόταν και περίμενε ο παπάς την άπάντηση της Λουσίνας, που άργησε κάμποση ώ-

ρα για να τη δώσει· και την ώρα που έλεγα πως θα τραβούσε το μαχαίρι· για να κάνει εκείνο που είχε ύποσχεθεί, ή πως θάνοιγε το στόμα της για να κηρύξει κάποιαν άλήθεια που ήθελε με ικανοποιήσει, την άκούω να λέει με σιγανή και λιγοθυμισμένη φωνή: «Ναί, τονέ θέλω». Το ίδιο είπε κι ο Δόν Φερνάντος, και τους έβαλε τον άραβώνα που τους έδεσε τους δυό με παντοτεινούς δεσμούς. Ζύγωσε τότε ο γαμπρός για να φιλήσει τη γυναίκα του, όμως εκείνη έβαλε το χέρι της άπάνω στην καρδιά της, κ' έπεσε λιγοθυμισμένη στην άγκαλιά της μητέρας της.

Μου μένει ακόμα να είπω σε ποιά κατάσταση άπόμεινα εγώ, όταν είδα, ύστερ' από κείνο το «ναί» που είχα άκούσει, γελασμένες τις έλπιδες μου, ψεύτικα τα λόγια και ταξίματα της Λουσίνας, και πως μου ήταν άδύνατο πιά ν' άποκτήσω ποτέ την εύτυχία που είχα χάσει εκείνη τη στιγμή. Έμεινα άποσβολωμένος· μου φαινότανε πως ήμουν λησιμονημένος από τους ούρανοús, έχθρός της γής που με κρατούσε, και πως μου άρνιόντουσαν ο άέρας την άνάσα για τους στεναγμούς μου, και το νερό τις σταγόνες του για τα μάτια μου· μονάχα ή φωτιά είχε μεγαλώσει σε βαθμό, που καιγόμουν ολάκερος από τη λύσσα και τη ζήλια. Όλοι είχανε γίνει άνωκάτω με τη λιγοθυμία της Λουσίνας· και καθώ· της ξεκοίμησης ή μητέρα της το στήθος, για να της δώσει άέρα, φάνηκε κάποιο διπλωμένο γαστρί που ήτανε κρυμμένο εκεί μέσα, και που το άσπαξε άμέσως ο Δόν Φερνάντος, και βάλθηκε να το διαβήζει στο σός ενός από τα δανιλιά· και σαν τέλειωσε το διάβασμα, κάθισε σε μιá καρέκλα, και στήριξε το κεφάλι του στο γέοι του, με ύφος ανθρώπου βυθισμένου σε σκέψες, δίνας νακατεύεται καθόλου στα όσα έκαναν οι άλλοι στη γυναίκα του για να τη συνεφέρουν από τη λιγοθυμία.

Ένώ, βλέποντας τότε όλους τους ανθρώπους του σπιτιού σε τέτοια μεγάλη ταραχή, πετάχτηκε να σήνω, δίνας να με νοιάξει αν ή ή έβλεπαν ή όχι, και με την άπόφαση να κάνω, αν τύχαινε να με ίδούνε, μιá τέτοιαν άπελπισμένη σκηνή, ώστε να μάθαινε όλος ο κόσμος τη δίκαιη άγανάκτηση της ψυχής μου με την τιμωρία του άπιστου Δόν Φερνάντου, καθώς και κείνης της άστατης, της λιγοθυμισμένης προδóτρας. Όμως, ή μοίρα μου, φαίνεται πως θέλησε να με φυλάξει για μεγαλύτερες, εάν εί-